

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลตามกรอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลใน 2 ประเด็นหลัก ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการดำเนินการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ในโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)
2. เพื่อสังเคราะห์รูปแบบการดำเนินการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ในโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การดำเนินการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ในโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามการดำเนินการนิเทศภายใน จำนวน 8 ด้าน 46 ข้อคำถาม ขอความร่วมมือให้ผู้บริหารสถานศึกษา ที่เป็นประชากรในการศึกษา จำนวน 29 คนตอบ ในการนำเสนอข้อมูล แต่ละด้าน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การดำเนินการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มหาสารคามเขต 2 ในโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษา จาก
สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

ข้อที่	รายการ	ระดับ การดำเนินการ		แปลผล
		μ	σ	
การหาความต้องการจำเป็นของการดำเนินการนิเทศภายใน				
1.	กำหนดเป้าหมายของสถานศึกษาร่วมกันกับบุคลากรอย่าง ชัดเจน	4.03	0.82	มาก
2.	วิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย เพื่อกำหนดจุดที่จะพัฒนา	4.17	0.71	มาก
3.	วางแผน กำหนดคน โยบาย แนวทางในการพัฒนาการนิเทศ ภายใน	4.41	0.63	มาก
4.	ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายใน	4.28	0.75	มาก
5.	จัดโครงสร้างการดำเนินการนิเทศภายในที่ชัดเจน	4.03	0.68	มาก
6.	จัดให้ครูมีส่วนร่วมในการประชุมวางแผนและจัดทำโครงการ นิเทศภายใน	4.07	0.75	มาก
7.	สำรวจปัญหา สร้างความตระหนัก และความต้องการการนิเทศ ภายใน	3.93	0.84	มาก
8.	กำหนดวิธีนิเทศภายในมีความสอดคล้องกับปัญหาและความ ต้องการของครู	4.14	0.74	มาก
9.	การจัดหาเอกสารข้อมูล ข่าวสาร ที่เป็นประ โยชน์ต่อการนิเทศ ภายใน	4.38	0.68	มาก
รวม		4.16	0.73	มาก

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ระดับ		แปลผล
		การดำเนินการ		
		μ	σ	
การวางแผนการนิเทศภายใน				
10.	แต่งตั้งคณะกรรมการทำงานในการนิเทศภายใน	4.21	0.77	มาก
11.	กำหนดผู้รับผิดชอบงานนิเทศที่ชัดเจน	3.97	0.68	มาก
12.	บุคลากรที่ได้รับแต่งตั้งมีคุณสมบัติเหมาะสม	4.03	0.78	มาก
13.	จัดให้มีระบบข้อมูลสารสนเทศ เพื่อวางแผนการนิเทศ	3.90	0.77	มาก
14.	วางแผนการนิเทศภายในโรงเรียน พิจารณาจัดลำดับความสำคัญ	4.14	0.79	มาก
15.	จัดทำแผนนิเทศภายในสถานศึกษา โดยระบุขั้นตอน รายละเอียดกิจกรรมการนิเทศที่ชัดเจน	4.17	0.71	มาก
16.	แผนนิเทศตอบสนองความต้องการในการพัฒนาครู	4.41	0.63	มาก
17.	ดำเนินการวางแผนนิเทศร่วมกันระหว่าง ผู้บริหารครูผู้สอน	4.28	0.75	มาก
รวม		4.14	0.75	มาก
การเตรียมการนิเทศภายใน				
18.	สร้างวิสัยทัศน์ในการกำหนดความต้องการจำเป็นในการนิเทศ	3.97	0.68	มาก
19.	การสร้างควมไว้วางใจ จริงใจ มั่นใจและความเชื่อถือต่อการ ปฏิบัติการนิเทศ	4.14	0.74	มาก
20.	สร้างความเข้าใจภาระงานและความรับผิดชอบในการนิเทศ	3.93	0.75	มาก
21.	การจัดให้มีการวางแผนในการพัฒนาบุคลากรก่อนการ ดำเนินงานการนิเทศภายในสถานศึกษา	4.31	0.71	มาก
22.	การให้การยอมรับระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ	4.45	0.57	มาก
23.	สร้างบรรยากาศความเป็นกัลยาณมิตรในการนิเทศ	4.24	0.79	มาก
รวม		4.17	0.71	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่าการดำเนินการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 2 ในโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษา จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) มีการดำเนินการนิเทศภายในในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\mu=4.16$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\sigma=0.73$) หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าการดำเนินการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก 7 ด้าน ได้แก่ พัฒนาการดำเนินการนิเทศภายใน มีค่าเฉลี่ย ($\mu=4.19$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\sigma=0.72$) การเตรียมการนิเทศภายใน มีค่าเฉลี่ย ($\mu=4.17$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\sigma=0.71$) การหาความต้องการจำเป็นของการดำเนินการนิเทศภายใน มีค่าเฉลี่ย ($\mu=4.16$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\sigma=0.73$) การวางแผนการนิเทศภายใน มีค่าเฉลี่ย ($\mu=4.14$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\sigma=0.75$) ร่วมดำเนินการนิเทศภายใน มีค่าเฉลี่ย ($\mu=4.07$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\sigma=0.77$) ติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงแก้ไข มีค่าเฉลี่ย ($\mu=3.99$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\sigma=0.72$) และการรายงานการนิเทศ น้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\mu=3.86$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\sigma=0.75$) และอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน คือ ด้านการเผยแพร่ความสำเร็จของคณะครู มีค่าเฉลี่ย ($\mu=4.67$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\sigma=0.43$)

สำหรับค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 2 ในโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษา จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าด้านการหาความต้องการจำเป็นของการดำเนินการนิเทศภายใน รายการที่ 3 มีวางแผน กำหนดนโยบาย แนวทางในการพัฒนาการนิเทศภายใน อยู่ในระดับสูงสุด ($\mu=4.41$, $\sigma=0.63$) และรายการที่ 7 สรรวจปัญหา สร้างความตระหนัก และความต้องการการนิเทศภายใน อยู่ในระดับต่ำสุด ($\mu=3.93$, $\sigma=0.84$) ด้านการวางแผนการนิเทศภายใน รายการที่ 16 แผนนิเทศตอบสนองความต้องการในการพัฒนาครู อยู่ในระดับสูงสุด ($\mu=4.41$, $\sigma=0.63$) และรายการที่ 13 จัดให้มีระบบข้อมูลสารสนเทศ เพื่อวางแผนการนิเทศ อยู่ในระดับต่ำสุด ($\mu=3.90$, $\sigma=0.77$) ด้านการเตรียมการนิเทศภายใน รายการที่ 22 การให้การยอมรับระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ อยู่ในระดับสูงสุด ($\mu=4.45$, $\sigma=0.57$) และรายการที่ 20 สร้างความเข้าใจภาระงานและความรับผิดชอบในการนิเทศ อยู่ในระดับต่ำสุด ($\mu=3.93$, $\sigma=0.75$) ด้านการพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายใน รายการที่ 27 นิเทศภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ตามขั้นตอนกระบวนการนิเทศ อยู่ในระดับสูงสุด ($\mu=4.48$, $\sigma=0.57$) และรายการที่ 25 ร่วมกันอภิปรายภารกิจเกี่ยวกับการจัดการนิเทศที่ผ่านมาเพื่อนำไปพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับต่ำสุด ($\mu=4.03$, $\sigma=0.82$)

ด้านการร่วมดำเนินการนิเทศภายใน รายการที่ 36 การนิเทศติดตามประเด็นปัญหาและความต้องการ อยู่ในระดับสูงสุด ($\mu=4.24$, $\sigma=0.69$) และรายการที่ 34 จัดกิจกรรมสนทนาทางวิชาการ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ อยู่ในระดับต่ำสุด ($\mu=3.90$, $\sigma=0.86$) ด้านการติดตามประเมินผลและปรับปรุงแก้ไข รายการที่ 41 การรู้วิธีวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นความคาดหวัง และรู้สภาพของผู้รับการนิเทศ อยู่ในระดับสูงสุด ($\mu=4.45$, $\sigma=0.69$) และรายการที่ 39 การวัดผลและประเมินผลความพึงพอใจของผู้รับการนิเทศอย่างต่อเนื่องอยู่ในระดับต่ำสุด ($\mu=3.55$, $\sigma=0.63$) ด้านการรายงานการนิเทศ รายการที่ 42 มีการประเมินผล และสรุปผลการปฏิบัติงานการนิเทศภายใน อยู่ในระดับสูงสุด ($\mu=4.14$, $\sigma=0.83$) และรายการที่ 44 นำผลประเมินการนิเทศมาใช้ในการ ปรับปรุงและพัฒนาสถานศึกษา อยู่ในระดับต่ำสุด ($\mu=3.69$, $\sigma=0.54$) และด้านการเผยแพร่ความสำเร็จของคณะครู รายการที่ 45 การประกาศเชิดชูเกียรติแก่ครูที่มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนให้เป็นที่ปรากฏ อยู่ในระดับสูงสุด ($\mu=4.86$, $\sigma=0.35$) และรายการที่ 46 การจัดนิทรรศการทางวิชาการเพื่อให้บุคลากรได้มีโอกาสแสดงผลงานหรือความก้าวหน้าทางวิชาการของตนเอง อยู่ในระดับต่ำสุด ($\mu=4.48$, $\sigma=0.51$)

2. รูปแบบการดำเนินการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามหาสารคามเขต 2 ในโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

ผู้วิจัยได้ทำการการศึกษาเอกสารรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีและรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ของโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ในสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามหาสารคามเขต 2 จำนวน 29 โรงเรียน โดยใช้แบบตรวจเอกสาร ผู้บริหารสถานศึกษามีโครงการหรือ กิจกรรมที่เป็นแนวทางในการดำเนินงานการนิเทศภายในเพื่อให้การนิเทศภายในของโรงเรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 รูปแบบการดำเนินการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ในโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษา จาก สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

ที่	การดำเนินการนิเทศภายใน	ร้อยละ ของโรงเรียนที่ ดำเนินการ
1.	การหาความต้องการจำเป็นของการดำเนินการนิเทศภายใน	
	-โครงการนิเทศภายใน	100
	-โครงการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้	93
	-โครงการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	90
2.	การวางแผนการนิเทศภายใน	
	-โครงการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ	100
	-โครงการพัฒนาบุคลากร	97
	-โครงการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	86
3.	การเตรียมการนิเทศภายใน	
	-โครงการผู้นำการเปลี่ยนแปลง	79
	-โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น	76
	-โครงการพัฒนาสื่อเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน	72
4.	การพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายใน	
	-โครงการวิทยากรท้องถิ่นเพื่อการเรียนรู้	100
	-โครงการครูพระสอนศีลธรรม	97
	-โครงการศึกษาดูงาน	93
5.	การร่วมดำเนินการนิเทศภายใน	
	-โครงการส่งเสริมบทบาทและการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน	97
	-โครงการร่วมมือเครือข่ายผู้ปกครอง	79
	-โครงการพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	76
6.	การติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงแก้ไข	
	-โครงการทบทวน ปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาหลักสูตรท้องถิ่น	100
	-โครงการพัฒนาการจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ	97
	-โครงการสอนซ่อมเสริม	93

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ที่	การดำเนินการนิเทศภายใน	ร้อยละ ของโรงเรียนที่ ดำเนินการ
7.	การรายงานการนิเทศ -โครงการส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการ -โครงการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา -โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้	100 90 83
8.	การเผยแพร่ความสำเร็จของคณะครู -โครงการสานสัมพันธ์กับชุมชน -โครงการส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการ -โครงการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	100 93 90

จากตารางที่ 4 พบว่า รูปแบบการดำเนินการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 2 ในโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษา จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) มีการดำเนินการนิเทศภายในโดยจัดทำโครงการต่างๆขึ้นรองรับ ดังนี้

1. การหาความต้องการจำเป็นของการดำเนินการนิเทศภายใน โดยโรงเรียนร้อยละ 100 จัดทำโครงการนิเทศภายในรองรับ เพื่อเป็นการช่วยเหลือครูให้สามารถจัดการเรียนการสอน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
2. การวางแผนการนิเทศภายใน โดยโรงเรียนร้อยละ 100 จัดทำโครงการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศรองรับ โดยโครงการนี้จะทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้ทราบถึงข้อมูลของโรงเรียน ครูว่าต้องการพัฒนาในจุดใด แล้วนำมาวางแผนในการช่วยเหลือ
3. การเตรียมการนิเทศภายใน โดยโรงเรียนร้อยละ 79 จัดทำโครงการผู้นำการเปลี่ยนแปลงรองรับ เพื่อพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น นำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ พัฒนาครูที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่เพื่อนครูได้
4. พัฒนาการดำเนินการนิเทศภายใน โรงเรียนร้อยละ 100 จัดทำโครงการวิทยากรท้องถิ่นเพื่อการเรียนรู้รองรับ โดยโรงเรียนมีการเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลาย ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้การสนับสนุน สื่อภูมิปัญญาท้องถิ่นมีมาก

5. ร่วมดำเนินการนิเทศภายใน โรงเรียนร้อยละ 97 จัดทำโครงการส่งเสริมบทบาทและการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนรองรับ โดยชุมชนให้ความร่วมมือกับโรงเรียน มีเอกลักษณ์และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น มีภูมิปัญญาและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ครูร่วมปรึกษาหารือกันในการวางแผนและปรับปรุงการทำงาน สนทนาพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันเพื่อหาแนวทางพัฒนาการเรียนการสอน

6. ติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงแก้ไข โรงเรียนร้อยละ 100 จัดทำโครงการทบทวนปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาหลักสูตรท้องถิ่นรองรับ โดยเมื่อได้ใช้หลักสูตรสถานศึกษามาระยะหนึ่ง โรงเรียนได้ทำการประเมินผลว่าหลักสูตรสถานศึกษาที่ใช้อยู่มีคุณภาพเป็นอย่างไร สามารถส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนมากน้อยแค่ไหน

7. รายงานการนิเทศ โรงเรียนร้อยละ 100 จัดทำโครงการส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการรองรับ โดยเมื่อสิ้นสุดโครงการจะมีการรายงานผลการดำเนินงานของโครงการให้ผู้บริหารสถานศึกษารายงานผลการนิเทศภายใน เช่นเดียวกับ โครงการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

8. เผยแพร่ความสำเร็จของคณะครู โรงเรียนร้อยละ 100 จัดทำโครงการสานสัมพันธ์กับชุมชนรองรับ โดยมีการเผยแพร่ความสำเร็จของนักเรียน ของครูผู้สอนให้ชุมชนได้รับทราบ นอกจากนี้ยังได้จัดให้มีอาคารเกียรติยศสำหรับแสดงผลงานเป็นการเผยแพร่อีกทางหนึ่ง

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ในโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ที่เป็นประชากรในการศึกษา จำนวน 29 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่ใช้แนวคำถาม (Guideline) ที่ถามถึงสิ่งที่เด่น จุดด้อย โอกาส และอุปสรรคของโรงเรียน (SWOT) ที่ส่งผลการดำเนินการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา พร้อมทั้งถามถึงวิธีการดำเนินการนิเทศภายในหรือรูปแบบดำเนินการนิเทศภายใน

ผู้วิจัยได้สรุปสาระสำคัญจากการสัมภาษณ์ ที่ประชากรในการศึกษาได้ให้ข้อมูล ดังนี้

1. สิ่งที่เป็นจุดเด่นของโรงเรียนที่ส่งผลการดำเนินการนิเทศภายใน คือ ครูทำงานกันเป็นทีม มีความมุ่งมั่น ความกระตือรือร้นในการทำงาน สนทนาพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันเพื่อหาแนวทางพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกัน เรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความหลากหลาย มีความสามารถด้านเทคโนโลยี พัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้นอีกโดยใช้ทรัพยากร ครูต้นแบบ ครูแกนนำ ช่วยนิเทศติดตามประเมินผลในลักษณะกัลยาณมิตรนิเทศ หรือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเพื่อพัฒนาตนเองและนำความรู้มาพัฒนาการเรียนการสอนผู้เรียนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

2. สิ่งที่เป็นจุดด้อยของโรงเรียนที่ส่งผลต่อการดำเนินการนิเทศภายใน คือ ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศภายในที่ดีพอ การสร้างความตระหนักในปัญหา ต้องมีการนิเทศภายในเพื่อช่วยเหลือและแก้ไข งบประมาณในการช่วยเหลือและอบรมพัฒนาครูมีน้อย ขาดสื่อหรือนวัตกรรมที่ใหม่

3. สิ่งที่เป็น โอกาสของโรงเรียนที่ส่งผลต่อการดำเนินการนิเทศภายใน คือ ชุมชนเป็นศูนย์กลางการศึกษาดูงาน แหล่งเรียนรู้ในและนอกสถานศึกษามีมาก ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้การสนับสนุนดี ชุมชน คณะกรรมการให้การสนับสนุนและมีบทบาทในการกำหนดทิศทางและพัฒนาสถานศึกษา มีสื่อภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความหลากหลาย ชุมชนมีเอกลักษณ์และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น ให้ความร่วมมือกับโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาให้ความร่วมมือในการพัฒนาการศึกษา

4. สิ่งที่เป็นอุปสรรคของโรงเรียนที่ส่งผลต่อการดำเนินการนิเทศภายใน คือ เวลาในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในสถานศึกษามีน้อย ทุกคนต่างมีภาระ ขาดครูที่มีความชำนาญบางสาระ ไม่มีใครให้ คำชี้แนะหรือช่วยเหลือได้ วิธีการนิเทศภายในยังไม่ตรงและสอดคล้องกับความต้องการของครู

5. วิธีการหรือรูปแบบการดำเนินการนิเทศภายใน ผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นประชากรในการศึกษา มีวิธีการหรือรูปแบบการดำเนินการนิเทศภายในที่แตกต่างกัน โดยสามารถแบ่งได้เป็น 3 รูปแบบ ตามขนาดของโรงเรียน ดังนี้

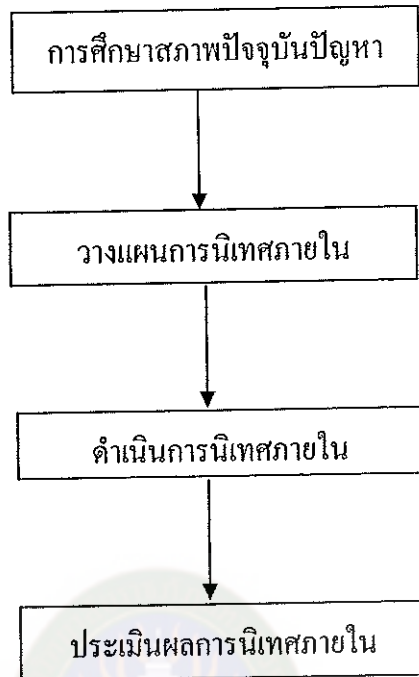
5.1 โรงเรียนขนาดเล็ก มีโรงเรียนทั้งหมด 10 โรงเรียน มีวิธีการหรือรูปแบบการดำเนินการนิเทศภายใน โดยเริ่มจาก

5.1.1 การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา ว่าโรงเรียนมีปัญหาในจุดไหน ครูมีความต้องการความช่วยเหลือในส่วนใด การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพเพียงใด

5.1.2 วางแผนการนิเทศ โดยกำหนดวิธีการในการนิเทศว่าวิธีไหนจะเหมาะสมและสนองต่อความต้องการของครู แต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการนิเทศภายใน

5.1.3 ดำเนินการนิเทศภายใน เนื่องจากเป็นโรงเรียนขนาดเล็กมีบุคลากรน้อย งบประมาณน้อย หน้าที่ในการนิเทศจึงเป็นของผู้บริหารสถานศึกษา คอยให้คำแนะนำช่วยเหลือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

5.1.4 ประเมินผลการนิเทศภายใน จะดูจากผลการทดสอบของนักเรียนในระดับต่าง ๆ ว่าผ่านเกณฑ์การทดสอบหรือไม่

ภาพที่ 2 รูปแบบการดำเนินการนิเทศภายในของโรงเรียนขนาดเล็ก

5.2 โรงเรียนขนาดกลาง มีโรงเรียนทั้งหมด 10 โรงเรียน มีวิธีการหรือรูปแบบการดำเนินการนิเทศภายใน โดยเริ่มจาก

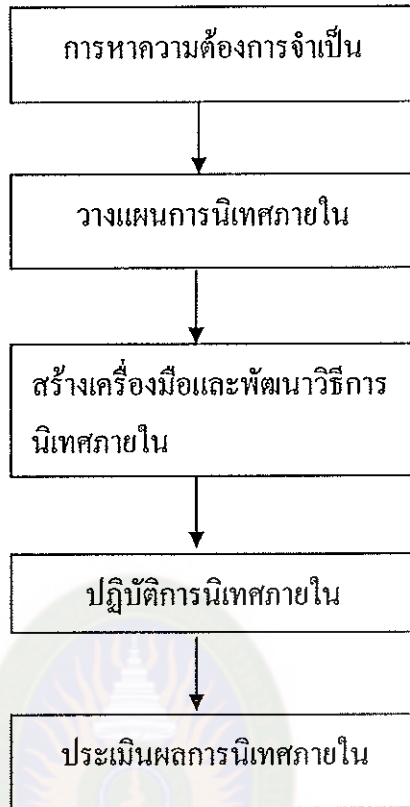
5.2.1 การหาความต้องการจำเป็น ศึกษาว่ามีปีการศึกษาที่ผ่านมาโรงเรียนมีผลการทดสอบของนักเรียนในระดับต่างๆเป็นอย่างไร หาจุดที่ต้องการปรับปรุงแก้ไข ครูแต่ละคนมีศักยภาพเป็นอย่างไร ครูต้องการความช่วยเหลือในส่วนใด

5.2.2 วางแผนการนิเทศภายใน จัดทำโครงการ ของงบประมาณสนับสนุน แต่งตั้งผู้รับผิดชอบ

5.2.3 สร้างเครื่องมือและพัฒนาวิธีการนิเทศภายใน หาสื่อ วิธีการในการนิเทศภายในเพื่อนำมาช่วยเหลือครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

5.2.4 ปฏิบัติการนิเทศภายใน จะมอบหมายให้ครูวิชาการหรือครูที่มีความชำนาญในแต่ละสาระให้คำแนะนำช่วยเหลือเพื่อนครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พร้อมทั้งมีการศึกษาดูงานในหน่วยงานต่างๆ

5.2.5 ประเมินผลการนิเทศภายใน ประเมินโดยดูจากผลการอ่านออกเขียนได้ การทดสอบของนักเรียนในระดับต่าง ๆ การส่งนักเรียนเข้าแข่งขันกิจกรรมประกวดต่าง ๆ

ภาพที่ 3 รูปแบบการดำเนินการนิเทศภายในของโรงเรียนขนาดกลาง

5.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ มีโรงเรียนทั้งหมด 9 โรงเรียน มีวิธีการหรือรูปแบบการดำเนินการนิเทศภายใน โดยเริ่มจาก

5.3.1 วิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยเพื่อกำหนดสิ่งที่จะพัฒนา ทำการศึกษาวิเคราะห์ผลการจัดการเรียนการสอนในปีการศึกษาที่ผ่านมา วิเคราะห์สมรรถนะของครูแต่ละคนว่ามีจุดเด่น จุดด้อยอย่างไร ต้องการที่จะพัฒนาในจุดไหน

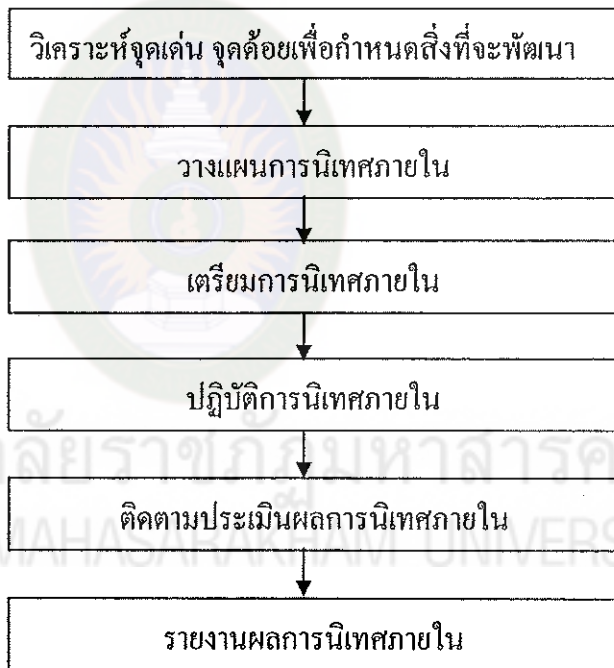
5.3.2 วางแผนการนิเทศภายใน ทำการวางกรอบที่จะพัฒนา ที่จะช่วยเหลือครูให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ หาวิธีการนิเทศในรูปแบบต่างๆ

5.3.3 เตรียมการนิเทศภายใน เตรียมจัดหาสื่อ จัดหาหน่วยงานที่จะไปศึกษาดูงาน จัดหาวิทยากรที่มีประสบการณ์และความรู้ในด้านต่างๆ เพื่อให้ความรู้แก่คณะครู พร้อมทั้งเตรียมบุคลากรให้พร้อมที่เป็นผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ

5.3.4 ปฏิบัติการนิเทศภายใน โดยจะมอบหมายให้รองผู้อำนวยการสถานศึกษาครูวิชาการหรือครูวิชาการช่วงชั้นทำการนิเทศ ช่วยเหลือให้คำแนะนำคณะครู นำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาให้ความรู้ จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ ศึกษาดูงาน เพื่อสร้างโลกทัศน์แก่คณะครู

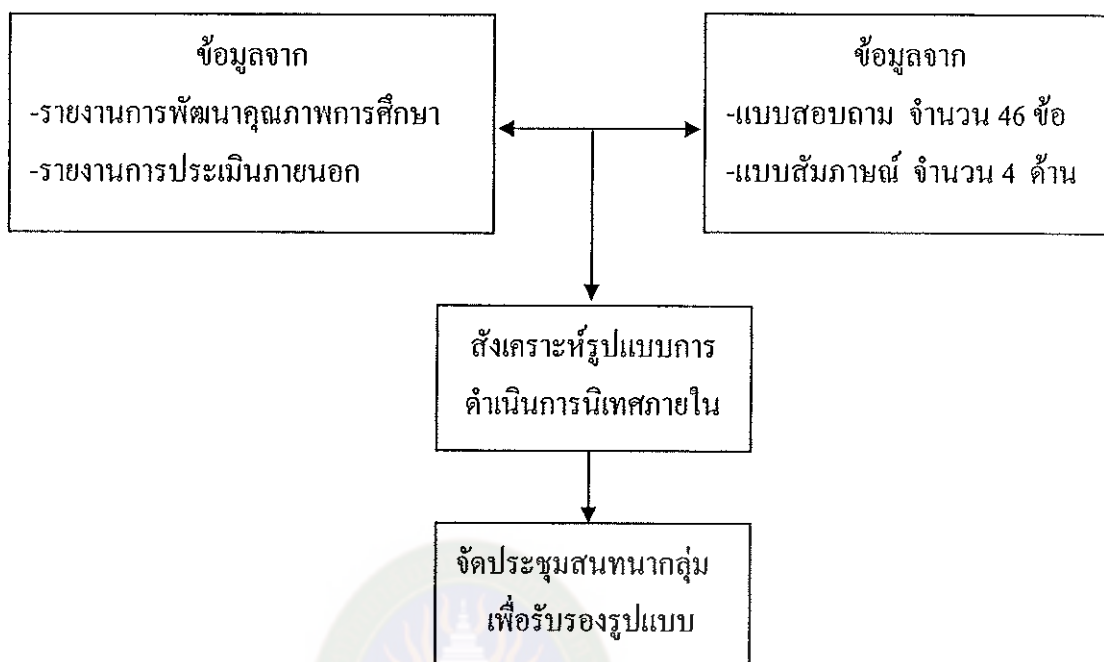
5.3.5 ติดตามประเมินผลการนิเทศภายใน คอยกำกับติดตามประเมินผลเป็นระยะ ๆ จากการทดสอบการอ่านออกเขียนได้ การทดสอบ NT การทดสอบ O-NET การทดสอบระดับท้องถิ่น และการทดสอบในระดับสถานศึกษาว่ามีผลเป็นที่น่าพอใจเพียงใด

5.3.6 รายงานผลการนิเทศภายใน โดยการจัดแสดงผลงานครู นักเรียนให้ชุมชนได้รับทราบ รายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี

ภาพที่ 4 รูปแบบการดำเนินการนิเทศภายในของโรงเรียนขนาดใหญ่

3. สังกะสรหารูปแบบการดำเนินการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 2 ในโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษา จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

ภาพที่ 5 แผนผังการสังเคราะห์รูปแบบการดำเนินการนิเทศภายใน

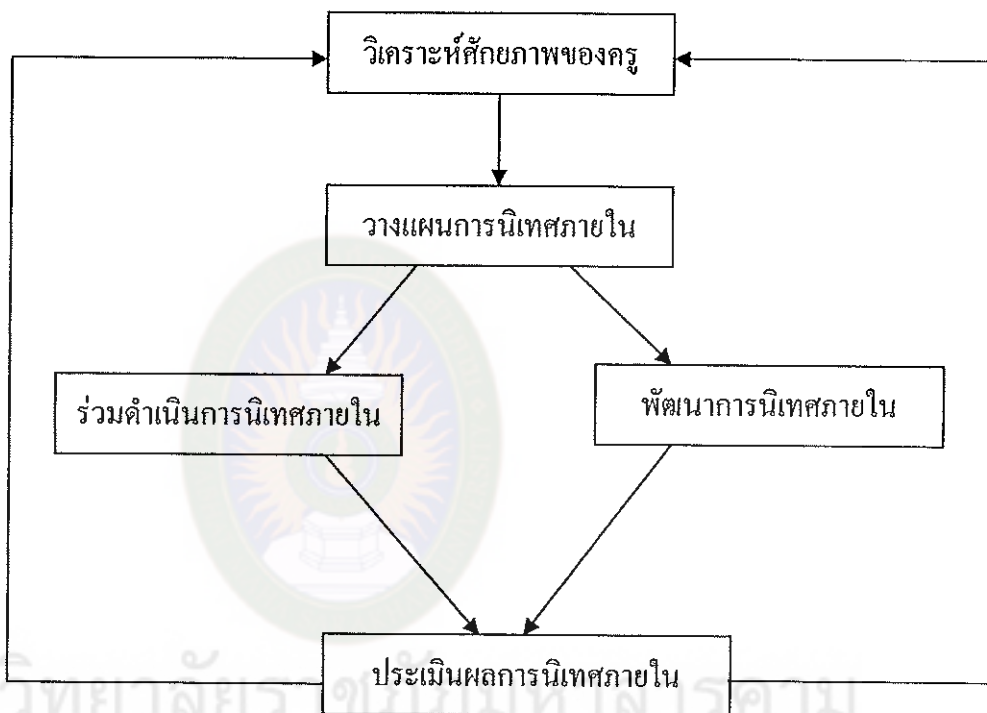
ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารเอกสารรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ แล้วนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาสังเคราะห์ทำให้ได้รูปแบบการดำเนินการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 2 ในโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษา จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) จำนวน 3 รูปแบบและเพื่อให้ได้รูปแบบที่สมบูรณ์ เหมาะต่อการนำไปเป็นรูปแบบการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา ผู้วิจัยได้เชิญท่านผู้บริหารสถานศึกษาจากทั้ง 29 โรงเรียน และผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการนิเทศภายในมาร่วมประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) นำรูปแบบการดำเนินการนิเทศภายในที่ได้ทั้ง 3 รูปแบบนำเสนอที่ประชุม ระดมความคิดเห็น เพื่อหาข้อสรุปแสดงความคิดเห็น ทั้งนำประสบการณ์ที่ทุกท่านได้พบมา พร้อมกับข้อมูลที่คุณวิจัยศึกษามา ร่วมกันสรุปเป็นรูปแบบการดำเนินการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 2 ในโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษา จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

ผลการจัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

การจัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยเรียนเชิญผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 29 โรงเรียนและหน่วยงานอื่นเข้าร่วม สนทนากลุ่ม ระดมความคิดเห็น อภิปรายกลุ่ม เพื่อหาข้อสรุปแล้วนำมากำหนดเป็น รูปแบบการดำเนินการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 2 ในโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษา จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) การจัดประชุมสนทนากลุ่มจัดขึ้นในวันศุกร์ที่ 7 พฤศจิกายน 2551 ณ ห้อง Happy Class โรงเรียนบ้านหนองหว้า โนนทอง อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม มีผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม จำนวน 16 คน ที่ประชุมได้รับทราบผลการสรุป รูปแบบการดำเนินการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา และสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยละเอียดแล้วได้สนทนา แสดงความคิดเห็น อภิปรายและสรุป โดยรูปแบบที่ได้จำนวน 3 รูปแบบ จากการประชุมสนทนากลุ่ม ซึ่งที่ประชุมได้มีข้อคิดเห็นดังนี้

1. จากรูปแบบทั้ง 3 รูปแบบที่นำเสนอต่อที่ประชุม จะเห็นได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญต่อการศึกษาปัญหาและความต้องการความช่วยเหลือของครู อีกทั้งในปัจจุบันการประเมินวิทยฐานะของครูจะทำการประเมินสมรรถนะของครูเป็นหลัก ที่ประชุมจึงลงความเห็น ว่า ขั้นตอนแรกของการนิเทศภายในควรเริ่มต้นที่ การวิเคราะห์ศักยภาพของครู ว่ามีศักยภาพเพียงพอใดก่อนให้การช่วยเหลือต่อไป
2. ในขั้นตอนที่ 2 ของการนิเทศภายใน ที่ประชุมจึงลงความเห็น ว่า ควรจะเป็นการวางแผนการนิเทศภายใน ว่า จะดำเนินการด้วยวิธีใด ให้ใครรับผิดชอบ
3. ในส่วนของขั้นตอนที่ต้องดำเนินการไปพร้อมๆกันหลังจากการวางแผนการนิเทศภายในแล้วคือ การร่วมดำเนินการนิเทศภายใน โดยให้ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูทุกคน กรรมการสถานศึกษา ชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการนิเทศภายใน และการพัฒนาการนิเทศภายใน โดยการหาวิธีการที่หลากหลายมาใช้ในนิเทศภายใน ช่วยให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. สำหรับขั้นตอนสุดท้ายของรูปแบบน่าจะเป็นการประเมินผลการนิเทศภายใน เนื่องจากปัจจุบันสถานศึกษาจะมีการทดสอบต่างๆอย่างต่อเนื่อง เช่น การทดสอบการอ่านออกเขียนได้ การทดสอบ NT การทดสอบ O-NET การทดสอบระดับท้องถิ่น และการทดสอบระดับสถานศึกษา ซึ่งการทดสอบเหล่านี้จะเป็นตัวชี้วัดว่า ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพเพียงพอใด ส่งผลต่อการนิเทศภายในว่าสามารถดำเนินการ ได้สนองตอบต่อความต้องการความช่วยเหลือของครู ต่อปัญหาของโรงเรียน

ดังนั้นที่ประชุมจึงลงความเห็น พร้อมทั้งสรุปและกำหนด รูปแบบการดำเนินการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 2 ในโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ที่เหมาะสม โดยสามารถเขียนเป็นแผนผังการดำเนินการ ได้ดังนี้

ภาพที่ 6 แผนผังรูปแบบการดำเนินการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 2 ในโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

1. วิเคราะห์ศักยภาพของครู จากการศึกษาจะเห็นได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาได้ให้ความสำคัญต่อการเผยแพร่ความสำเร็จของคณะครู มากที่สุด รูปแบบการดำเนินการนิเทศภายในที่เหมาะสม ผู้บริหารสถานศึกษาต้องวิเคราะห์ศักยภาพของครูในโรงเรียนว่าศักยภาพเป็นอย่างไร ต้องหาจุดในการส่งเสริมหรือพัฒนาศักยภาพ เพื่อให้ครูมีสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงานเป็นไปตามหลักเกณฑ์การประเมินคุณภาพการปฏิบัติงานเพื่อให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีวิถุฐานะและเลื่อนวิถุฐานะของ ก.ค.ศ. สมรรถนะหลักได้แก่ การมุ่งผลสัมฤทธิ์

การบริการที่ดี การพัฒนาตนเอง การทำงานเป็นทีม สมรรถนะประจำสายงาน ได้แก่ การวิเคราะห์ และสังเคราะห์ การออกแบบการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียน การบริหารจัดการชั้นเรียน

2. วางแผนการนิเทศภายใน การวางแผนถือเป็นกระบวนการสำคัญในการที่จะดำเนินด้านต่าง ๆ เมื่อรู้ศักยภาพของครูในโรงเรียนแล้ว ผู้บริหารสถานศึกษาต้องวางแผนที่ช่วยเหลือให้มีศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุ จุดประสงค์ที่วางไว้ โดยการวางแผนนิเทศภายในนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องคำนึงถึงสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงานของครูที่ท่านต้องมี ต้องพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งผลการพัฒนาจะส่งผลต่อการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ในมาตรฐานที่ 9 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ

3. ร่วมดำเนินการนิเทศภายใน การดำเนินการนิเทศจะประสบผลสำเร็จได้ทุกฝ่าย ต้องให้การร่วมมือกันในการดำเนินการ พร้อมทั้งจะเป็นผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ โดยกำหนด จุดหมายที่เป็นหนึ่งเดียวร่วมกันคือ พัฒนาคุณภาพของนักเรียน โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้าง โอกาส หาโอกาสให้ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมมือกันในการที่จะพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น

4. พัฒนาการนิเทศภายใน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องหาวิธีการดำเนินการนิเทศภายในในหลากหลายรูปแบบ เพื่อนำมาช่วยเหลือครูที่มีพื้นฐานของบุคคลที่แตกต่างกัน ศักยภาพแตกต่างกัน ความต้องการความช่วยเหลือแตกต่างกัน โดยจากการวิจัย ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ หลักการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันและสร้างเครือข่ายในการเรียนรู้ในการพัฒนา หาเครือข่ายที่จะมาช่วยเหลือให้ครูมีทักษะและความสามารถในการจัดการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้น โดยใช้ กระบวนการจัดการความรู้

5. ประเมินผลการนิเทศภายใน ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถประเมินผลการนิเทศภายใน ว่าประสบผลสำเร็จได้ โดยดูจากผลการทดสอบระดับชาติ NT ผลการสอบ O-NET ผลการทดสอบการอ่านออกเขียนได้ การผ่านช่วงชั้นของนักเรียน และการประเมินระดับสถานศึกษา ซึ่ง การทดสอบเหล่านี้จะเป็นตัวชี้วัดว่า ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ เพียงใด และส่งผลต่อการนิเทศภายในว่าสามารถดำเนินการ ได้สนองตอบต่อความต้องการความช่วยเหลือของครู ต่อปัญหาของโรงเรียนและผลการทดสอบเหล่านี้จะส่งผลต่อการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ใน มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะพื้นฐานที่จำเป็นตามหลักสูตรอีกด้วย

เมื่อได้ทำการจัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เรียบร้อยและได้รูปแบบการดำเนินการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ในโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน)แล้ว ผู้วิจัยได้ส่งรูปแบบการดำเนินการนิเทศภายในที่ได้นี้ไปยังโรงเรียนทั้ง 29 โรงเรียน เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มประชากรได้รับรองรูปแบบนี้ ซึ่งปรากฏว่า ผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 29 คน ได้ให้การรับรองรูปแบบการดำเนินการนิเทศภายในนี้ สามารถนำไปใช้ในการดำเนินการนิเทศภายในของโรงเรียนได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY